

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 101/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

366/2009. (XI. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **t.-i lakos panaszos**¹ megbízott képviselője és egy alapítvány mint jogi képviselő útján 2009. március 2-án előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. november 11-én megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos képviselője 2009. március 2-án elektronikus formában terjesztette elő panaszát a T. községben február 22-én és 23-án elkövetett bűncselekménnyel összefüggő rendőri intézkedések, illetve azok elmulasztása miatt és kérte a Testület vizsgálatát.

I.

1) A panaszbeadvány szerint 2009. február 22-éről 23-ára virradó éjszaka T. községben ismeretlen tettesek felgyújtottak egy családi házat, és agyonlőttek a lángok közül menekülő két személyt: a panaszos férjét és 4 éves kisfiukat; a támadás során súlyos sérülést szenvedett továbbá a család 6 éves leánygyermeké is.

A panaszos képviselője utalt a beadványban arra, hogy a már a Pest Megyei rendőrfőkapitány által vezetett vizsgálat is arra az eredményre jutott, hogy a rendőrök nem megfelelően jártak el a helyszínelés során: a főkapitány a helyszínre küldött, ún. forrónyomos csoport vezetője ellen fegyelmi vizsgálatot is elrendelt.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos képviselőjének véleménye szerint ugyanakkor a rendőrség mulasztása nagyobb fokú volt, mint amit a rendőrségi belső vizsgálat megállapított, mivel a helyszínen levő tanúk elmondása alapján a rendőrök nemcsak a helyszínt nem biztosították, hanem a helybeli lakosok által a helyszínen talált és bűncselekményre utaló bizonyítékokról sem voltak hajlandók tudomást venni, és azokat számba venni sem akarták.

A panaszos képviselőjének álláspontja szerint a rendőrségnek az ügyben a helyszínen végzett intézkedései, illetve azok elmulasztása hátráltatták a nyomozást, és súlyosan sértették a támadás áldozatainak alapjogait.

A beadványban szerepel az is, hogy a képviselő az eseményekről úgy szerzett tudomást, hogy 2009. február 23-án reggel 8 órakor T. Község Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettese felhívta telefonon, miszerint előző éjszaka két halálos áldozatot követelő gyújtogatás történt. A panaszos képviselője értesített egy nyugalmazott r. ezredest, a Nemzeti Nyomozó Iroda egykori osztályvezetőjét, segítsen neki abban, hogy meg tudják kérni a helyszínelést vezető rendőrt arra, foglalja össze az eseményeket.

A bűncselekmény helyszínére utazva a képviselő több olyan hozzátartozóval beszélt telefonon, akik állítólag látták a holttesteket, és egyértelműen, szakértelem nélkül megállapították, hogy lőtt seb – nem pedig tűz – okozta a házból menekülők halálát. A képviselőt a rendőrök viselkedése miatt hívták a helyszínre: a lövések eldördülésétől egészen a megérkezéséig (9 óra 45 percre) a nyomozók nem voltak hajlandók átvenni a söréteket és a 6 éves meglőtt kislány ruháit bizonyítási eszközként. A panaszos képviselőjét a nyugalmazott r. ezredes le akarta beszélni arról, hogy a helyszínre utazzon, azzal az indokkal, hogy ez az ügy nem az ún. molotov-koktélos támadássorozatba illik, hanem baleset történt.

A képviselő helyszínre érkezése előtt néhány perccel felhívta a Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettesét, hogy adja meg a pontos címet. Az elnökhelyettes megörült, hogy végre egy roma politikus valóban megjelenik a helyszínen, ezért elkialtotta magát: „jön már [a panaszos későbbi képviselője], majd kiderül, hogy milyen füstmérgezésben haltak meg ezek az emberek.”

A képviselő állítása szerint a helyszínelő rendőrök csak a kiabálást követően húzták ki a „rendőrség” feliratú műanyag szalagot, jelezve, hogy nem átjárható a terület, azt megelőzően azonban több tucat ember járkált ki-be a bűncselekmény helyszínén. Tudomása szerint a D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetőjét jelölték ki arra a feladatra, hogy összefoglalja az eseményeket, aki 9 óra 50 perc körül a következőket jelentette: „az éjjel folyamán tűz ütött ki a házban, melynek során feltehetőleg füstmérgezés következtében elhunyt két ember, köztük egy ötéves fiú”.

Közvetlenül az osztályvezető r. alezredes jelentése után egy nő jelent meg sírva, aki egy nejlonszatyorból vett elő egy átlyukasztott, vértócsás gyermek ruhaneműt és azt

kérdezte: „Most már [a panaszos későbbi képviselőjének] jelenlétében átveszi a gyilkossági bizonyítékot?”

Az osztályvezető r. alezredes tegeződve kiabált rá a nőre – akiről utóbb kiderült, hogy a halott gyermek nagymamája –, hogy „hol dugdostad eddig ezt a bizonyítékot?”

A nyugalmazott r. ezredes később felhívta telefonon a panaszos képviselőjét, hogy megerősítse az emberölés tényét: a boncolás során megtalálták a sörétet az elhunytak testében.

A képviselő feltételezése szerint amennyiben igaz, hogy a lőtt seb egyértelműen látható volt, a rendőroket nemcsak mulasztás terheli, hanem érdekükben állhatott a bűncselekmény tényét eltitkolni, amely mögött pedig nem csupán szakmai mulasztás húzódhat meg.

A képviselő és a nyugalmazott r. ezredes közötti beszélgetésnek több tanúja is volt, kb. 50 ember.

2) A panaszos képviselője a panaszbeadványhoz mellékletként („Összefoglaló” címen) csatolta a T. Község Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettesének feljegyzését is, amely 26 személy – a panaszos rokonai, illetve helybeli lakosok – elérhetőségét tartalmazza. A mellékletben szerepel az is, hogy a panaszos apósa 2009. február 23-án 8 óra 30 és 9 óra között találta meg azokat a bizonyítékokat, amelyeket a rendőrség első kiszállása során nem vizsgált, vagy talált meg. A Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettese által készített feljegyzésben olvasható továbbá az is, hogy a felsorolt szemtanúk mindegyike látta a lövöldözésre egyértelműen utaló jeleket (töltényhüvelyeket, falba fúródott lövésnyomokat), amiket a rendőrség csak később vizsgált bizonyítékként. A panaszos egyik szomszédja egy lövésnyomokkal teli, véres gyerekruhát szeretett volna átadni a D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályát vezető r. ezredesnek, aki azonban azt először nem volt hajlandó átvenni.

A képviselő a panaszos és a község lakóközösségének érdekében kérte, hogy a Testület vizsgálja ki a rendőrség által lefolytatott belső vizsgálatot.

II.

A Testület az ügy érdemi kivizsgálása érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányságtól (a továbbiakban: ORFK) arról, hogy kik voltak a megjelölt helyszínen intézkedő rendőrök, továbbá annak tekintetében, hogy a rendőri intézkedésekkel összefüggésben milyen rendőrségi dokumentumok keletkeztek.

Az ORFK tájékoztatása szerint a több emberen elkövetett emberölés bűncselekménye miatt jelenleg is nyomozás folyik, ezért a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szabályozása alapján a Testületnek nincs lehetősége a folyamatban levő nyomozás során a büntetőügy irataiba betekinteni. A Be.-nek az adatkérés időpontjában hatályban levő 74/B. §-a (6) bekezdése szerint csak

meghatározott hatóságok és hivatalos személyek megkeresésére – törvényben meghatározott feladataik ellátásához szükséges mértékben és időtartamban – a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság a büntetőügy iratait megküldi, illetve azokba betekintést engedélyez. [Időközben változatlan tartalommal átkerült ez a rendelkezés a Be. 71/B. §-ának (1) bekezdésébe.] Figyelemmel arra, hogy a Testület nem hatóság, ezért részére a büntetőeljárás keretei között törvényi felhatalmazás hiányában a nyomozati iratokba való betekintésre, vagy abból másolat kiadására a büntetőeljárás során sem a rendőrség, sem pedig a nyomozó hatóság nem biztosított lehetőséget.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője tájékoztatta a Testületet arról, hogy a panaszban megjelölt helyszínen a D.-i Rendőrkapitányság hét rendőre fogatosított intézkedést: a Rendőrkapitányság Bünyügyi Osztályát vezető r. alezredes; az Ö.-i Rendőrőrs körzeti megbízott r. főtörzszászlósa, egy r. főtörzsrőrmestere és egy r. őrmestere; továbbá a „bünyügyi forró nyomos szolgálat” rendőrei: az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. törzszászlós, a 2. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. főhadnagy és a bünyügyi technikus r. zászlós.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálata az alábbi dokumentumokat bocsátotta a Testület rendelkezésére:

- a D.-i Rendőrkapitányság 2009. február 23-án 8 órától 2009. február 24-én 8 óráig rögzített ügyeleti eseménynaplóját,
- a D.-i Rendőrkapitányság Ö. Rendőrőrs T. községi körzeti megbízott r. főtörzszászlósának 2009. február 25. napján készített jelentését,
- a D.-i Rendőrkapitányság Ö.-i Rendőrőrsének r. főtörzsrőrmester és r. őrmester járőrei által 2009. február 23., illetve február 25. napján készített jelentéseket,
- a D.-i Rendőrkapitányság Bünyügyi Osztályának vezetője által 2009. február 23-án február 25-én és február 26-án készített jelentéseket,
- a D.-i Rendőrkapitányság Nyomozó Alosztály r. törzszászlósának – mint az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátónak – 2009. február 23-án készült jelentését,
- a D.-i Rendőrkapitányság Vizsgáló Alosztály r. főhadnagyának – mint a 2. sz. készenléti szolgálatot ellátónak – 2009. február 23-án készült jelentését, továbbá a Testület és az ORFK Ellenőrzési Szolgálata közötti szakmai megbeszélés alapján
- a Testület által feltett kérdésekre az ORFK Ellenőrzési Szolgálat Vezetője által küldött tájékoztató levelét,
- a D.-i Rendőrkapitányság Ö.-i Rendőrőrsének körzeti megbízott r. főtörzszászlósának 2009. június 22. napján készített jelentés kiegészítését,
- a D.-i Rendőrkapitányság Ö.-i Rendőrőrsének r. főtörzsrőrmester és r. őrmester járőrei által 2009. június 22. napján készített jelentés kiegészítéseket,
- a D.-i Rendőrkapitányság Bünyügyi Osztályának vezetője által 2009. június 22-én készített jelentés kiegészítését,
- a 2009. február 23-ai és 24-ei rádióforgalmazás anyagát,
- az ügyeletes orvos által a rendőri intézkedés helyszínén készített véleményét,
- az országos rendőrfőkapitány fenyítés kiszabásáról szóló, 2009. április 6-án kelt határozatát, és
- a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének fenyítés kiszabásáról szóló, 2009. április 1-jén kelt határozatát.

A rendőrségi dokumentumok a panaszos által előadott tényálláshoz képest az alábbi eltéréseket, illetve kiegészítéseket tartalmazzák.

1) A D.-i Rendőrkapitányság ügyeleti eseménynaplója szerint a D.-i Tűzoltóság diszpécser 2009. február 23-án 0 óra 51 perckor jelentette be a tüzesetet. A helyszínen érkező tűzoltók megállapították, hogy addig ismeretlen okból – feltehetően elektromos tűz miatt – gyulladt ki az ingatlan. A tüzeset során az ott lakó férfi és annak egyik fiú gyermeke olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen mindketten életüket veszítették. A halottakat a D.-i halottasházba szállították; a megsérült leánygyermeket sérüléseinek ellátása végett a Madarász utcai kórházba, a másik fiúgyermeket a Heim Pál Kórházba, míg a panaszost az Erzsébet Kórház Baleseti belgyógyászatára szállították az Országos Mentőszolgálat munkatársai. A helyszínen jelen levő tűzoltóparancsnok százados elmondása szerint a tűzfészek feltehetően a tetőszerkezetben alakult ki, keletkezésének oka azonban nem egyértelmű. Az ügyeletes orvos elsődleges vizsgálata során kizárta az idegenkezűséget, a halál okát azonban nem tudta meghatározni.

2) A helyszínen megjelent rendőrök jelentéséből az alábbiak voltak megállapíthatók. 2009. február 23-án 0 óra 52 perckor utasította az ügyeletvezető a helyszínen való megjelenésre a D.-i Rendőrkapitányság Ö.-i Rendőrőrs T. községi körzeti megbízottját, aki 1 óra 5 perckor jelent meg az Ö.-i Rendőrőrs két járőrével. A D.-i Rendőrkapitányság ügyeletes 1 óra 44 perckor értesítette a Bűnügyi Osztály vezetőjét, aki 1 óra 49 perckor szintén megjelent a helyszínen. Az ügyeletes továbbá 1 óra 46 perckor, illetve 2 óra 16 perckor értesítette az 1. sz. és 2. sz. készenléti szolgálatot ellátó rendőröket és a bűnügyi technikust, akik 3 órakor érkeztek meg együtt és végezték el a szemlét.

3) A D.-i Rendőrkapitányság Ö.-i Rendőrőrs T. községi körzeti megbízottjának jelentése és jelentés-kiegészítése azt tartalmazza, hogy a Rendőrőrs járőreivel közös szolgálatot teljesített a helyszínen.

Az Országos Mentőszolgálat mentőautója és a D.-i Tűzoltóság két tűzoltóautója a rendőrökkel szinte egyszerre ért a megjelölt helyre. A panaszos férjét és 5 éves korú fiát két különböző házban találták meg. A mentősök megnézték mindkét sérült személyt, a férfit a mentőautóban megkísérelték újraéleszteni, eredménytelenül; a kisgyermeknek pedig már csak halálát tudták megállapítani. A mentősök nem nyilatkoztak a halál okáról. Időközben érkezett a helyszínre a D.-i Mentőállomás esetkocsija, akinek mentőorvosa, valamint az Ö.-i Orvosi Ügyelet ügyeletes orvosa szintén megállapították a mindkét személynél a halál beálltát, de okát nem közölték a körzeti megbízottal és a járőrökkel.

A körzeti megbízott kb. 1 óra 15 perc és 20 perc körüli időben tájékoztatta az ügyeletvezetőt a sérültekről, a felnőtt férfi állapotának stabilizálására vonatkozó kísérletről; később arról, hogy mindkét személy elhalálozott és hogy vannak könnyebben sérült személyek is. Az ügyeletvezető megkérdezte, hogy mit mondtak a

szomszédok, mire a körzeti megbízott azt válaszolta, hogy „pukkanásokat hallottak, amik az égő palától származhattak”. Ezt követően az ügyeletvezető azt mondta a körzeti megbízottnak, hogy technikust küld a helyszínre, és utasította, hogy addig „a körülményekhez képest” biztosítsák a helyszínt. A körzeti megbízott kérte, hogy küldjenek még rendőrrjáőr, amire azt a választ kapta, hogy a D. községi járőröket átküldi.

A körzeti megbízott szerint a helyszínt olyan módon biztosították, hogy közben ne akadályozzák a tűzoltók és a mentősök, illetve az orvos munkáját; továbbá oda idegen személyt nem engedtek be.

Az előző, rádión történő beszélgetést követően kb. 10-15 perc elteltével a körzeti megbízott ismét kapcsolatba lépett az ügyeletvezetővel, aki megkérdezte, hogy van-e újabb információ az ügyben, hogy valóban meghalt-e mindkét személy és adataikat elkérte; továbbá megkérdezte azt is, hogy hányan voltak a lakásban és a sérültek adatait is elkérte. A tűz keletkezésének okáról is érdeklődött az ügyeletvezető, azonban a körzeti megbízott azt válaszolta, hogy a tűzoltók még nem tudnak konkrétumot mondani, a tűzszerész szakértő pedig úton van a helyszínre.

Ezt követően 10 perc elteltével ismételen kapcsolatba lépett a körzeti megbízott az ügyeletvezetővel, hogy megkérdezze, a mentősök hova vigyék a halottakat. Azt a választ kapta, hogy hagyják ott, ahol találták őket. A tűz keletkezésének okáról azonban ekkor sem tudtak információt.

Kb. hajnali 2 óra körül a körzeti megbízott ismételen telefonált az ügyeletvezetőnek, akitől azt az utasítást kapta, hogy az ügyeletes orvos várja meg a szemlebizottságot, amely 3 órakor érkezett a helyszínre. A szemlebizottság tagjait a Bűnügyi Osztály vezetője tájékoztatta az eseményekről. A szemle lefolytatásában az ügyeletes orvos közreműködött.

A helyszínt a körzeti megbízott – a Bűnügyi Osztály vezetőjének engedélyével – 5 óra 30 perckor hagyta el, miután a halotyszállítók elszállították az elhunytakat.

4) A D.-i Rendőrkapitányság Ö.-i Rendőrőrs járőrei által készített jelentések és azok kiegészítései a fentiekhez képest az alábbi többletinformációkat tartalmazzák.

Az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a helyszínen 2009. február 23-án 1 óra 5 perckor a lakástűzről szóló bejelentés miatt.

A r. őrmester járőr és a körzeti megbízott a helyszínen több személytől is adatokat gyűjtöttek, a r. főtörzsőrmester járőr pedig a kikerülő mentő és tűzoltók irányítását végezte.

Az adatgyűjtés alkalmával a panaszos apósa úgy nyilatkozott, hogy egy nagy robbanásszerű hangra riadtak fel, majd azt látták, hogy lángokban áll a szomszédos lakás. Kimentek és látták, hogy a panaszos férje a ház előtt feküdt eszméletlenül a

hóban, mellette a fiúgyermek, szintén eszméletlenül. A lakás többi lakója (a panaszos és két további gyermeke) alig bírt kimenekülni, az egyik gyereknek karsérülése is keletkezett. A földön fekvő személyeket két különböző lakásba vitték be. A panaszos egyik szomszédja a helyszínen elmondta, hogy szintén egy nagy robbanásszerű hangra riadtak, és ahogy szétnéztek az udvaron, látták, hogy ég a ház, amiből a panaszosnak és két gyermekének sikerült kifutni, és bevitték őket a lakásba. Az ügyeletvezetővel a körzeti megbízott tartotta a kapcsolatot, és az összegyűjtött információkat folyamatosan jelentette telefonon.

A tűzoltók időközben megkezdték az oltást, és az elsődleges vizsgálatok alapján azt feltételezték, hogy a tűz elektromos zárlat miatt keletkezett. A járőrök jelentésében is az szerepel, hogy a kiérkező mentőorvos és az ügyeletes orvos a halál okát nem közölte velük.

A járőrök jelentése megerősíti, hogy a szemlebizottság 3 órakor érkezett a helyszínre, amely időpontig a törvényben előírt módon biztosították a helyszínt, ők pedig 5 óra 30 perckor távoztak onnan.

5) A D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályát vezető r. alezredes jelentései és jelentés-kiegészítése a tényállás szempontjából az alábbi kiegészítéseket tartalmazzák.

A r. alezredes a megjelölt napon forrónyomos parancsnoki szolgálatot látott el, amikor a D.-i Rendőrkapitányság ügyeletes 1 óra 44 perckor értesítette a tűzesetről és a két személy haláláról. A r. alezredes kérte az ügyeletes tisztet, hogy értesítse a PMRFK ügyeletes tisztjét és irányítsa a helyszínre a bűnügyi forrónyomos szolgálatot. A r. alezredes 1 óra 49 perckor ért a helyszínre két D. községi járőrrel, ahol a körzeti megbízott és a járőrök jelentést tettek neki. A r. alezredes a helyszín további biztosítására hívta fel a helyszínen jelen levő, és a vele együtt kiérkező rendőröket, amit nehezített egyrészt, hogy a tűzoltás még folyamatban volt, másrészt pedig az, hogy a holttestek még további két ingatlanban feküdtek. A r. alezredes külön felhívta a helyszínt biztosítókat, hogy a területre csak hivatalos személyeket engedhetnek be.

Maga a r. alezredes a helyszín biztosításában nem vett részt, hanem a tűz és a halálesetek bekövetkezésének körülményeit próbálta tisztázni.

A helyszínen tartózkodó ügyeletes orvos a r. alezredesnek azt a tájékoztatást adta, hogy az elhunytak vonatkozásában idegenkezűség kizárható, és véleménye szerint a halál oka füstmérgezés. A r. alezredes kérésére együttesen újra megtekintették a holttesteket, amelyeken külsérelmi nyomok voltak láthatók. Az orvos azt mondta, hogy azok nagy valószínűséggel a lakásban történt robbanások miatt keletkeztek, illetve a leszakadt mennyezet okozhatta. Határozottan nemleges választ adott arra a kérdésre, hogy lövéstől származhattak-e a sérülések.

Az időközben a helyszínre érkezett tűzvizsgáló tűzoltó századossal az osztályvezető közösen átvizsgálta a leégett épületet. A százados tájékoztatása szerint a tűz keletkezésének oka elektromos zárlat lehetett, mivel az elektromos vezetékek

szabálytalanul voltak elhelyezve az ingatlanban, illetve a tűz keletkezésének helye a tetőtér volt. Idegenkezűséget nem tudott megállapítani ő sem. A tűzvizsgáló szerint sem úgy néznek ki a lött sérülések, mint amilyeneket a sértetteken lehetett látni.

A r. alezredes is adatgyűjtést végzett, amelynek során ő is meghallgatta a panaszos elhunyt férjének édesapját. A férfi úgy nyilatkozott, hogy a panaszos – a menyé – kiabálására ébredt, hogy az öt éves kisfia még benn van a házban. Ezt követően észlelte, hogy a ház tetőszerkezete lángokban áll. A fia (a panaszos férje) körül a hóban vértócsát látott, ezért a másik fiával levitte őt a lakásába. Látták, hogy 3 méterre fekszik a kisfiú is, akit egy másik házba vittek.

A panaszos anyósa az adatgyűjtés során úgy nyilatkozott, hogy látta, amint férje megpróbálja a fiukat bevinni a lakásba. Mást elmondani, hozzátenni nem tudott, rendkívül rossz idegállapotban volt.

A r. alezredes az adatgyűjtés alkalmával meghallgatta az egyik szomszédot is, aki érdemi információval nem rendelkezett, azonban utóbb közölte, hogy tudja, ki építette a leégett házat és ki szerelte ott korábban a villanyvezetékét. Hallotta a szomszéd azt is, hogy a faluban több helyen is komoly probléma volt az építkezések során.

Utasítására a 3 órakor helyszínre érkezett forrónyomos csoport helyszíni szemlét hajtott végre, amelyen az ügyeletes orvos is részt vett. Az orvos a szemle során is kizárta az idegenkezűséget az elhunytak vonatkozásában, a sérüléseket a tüzesettel – a lakótérben bekövetkezett robbanással és a mennyezet leszakadásával – hozta összefüggésbe, amit a helyszíni szemle jegyzőkönyvében írásban is rögzített. A sértett férfi vizsgálata során a r. alezredes rákérdezett, hogy lövéstől származhattak-e a sérülések, amire az orvos határozott nemmel válaszolt. A r. alezredes jelentése szerint az orvosnak az állítását a tűzvizsgáló is megerősítette, aki szerint a televíziókészülék berobbant, a mennyezet teljes egészében beszakadt, amiről szöges lécek és fadarabok hullottak le; illetve szerinte a lött sérülések nem úgy néznek ki.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályai szerint folytatták az eljárást, ennek megfelelően a helyszín 1 óra 5 perctől 6 óráig biztosították. 6 órakor a forrónyomos csoport bevonult a D.-i Rendőrkapitányságra az írásos dokumentációk elkészítésére, továbbá soron kívül igazságügyi villamossági szakértőt rendeltek ki, illetőleg elkészítették a boncolást elrendelő végzést. A r. alezredes ígéretet kapott, hogy a boncolásokat soron kívül elvégzik.

A r. alezredes jelentése szerint 8 óra 25 perckor a Nyomozó Alosztály vezetője értesítette őt arról, hogy tudomására jutott: a helyszínen lövésre utaló elváltozásokat tapasztaltak, így a r. alezredes azonnal a helyszínre vonult, és a terület lezárásáról gondoskodott, párhuzamosan értesítésre került a PMRFK ügyelete. A helyszínt ekkor – azaz 8 óra 25 perckor – ismételten lezárták, mivel akkor már bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja merült fel az ingatlan melletti kiserdő határán

talált lőszerhüvelyek miatt. Egy r. főtörzsőrmester és egy r. törzsőrmester kezdte meg a biztosítást, akiket az ügyeletes tiszt a helyszínen teljes körű lezárására utasított.

A r. alezredes 8 óra 50 perc körül ért ki ismét a helyszínre a Nyomozó Alosztály vezetőjével, ahol megmutatták a biztosítást végző rendőrök a sörétes lőszerhüvelyeket. Ekkor a r. alezredes utasította a rendőröket a helyszínen kordonnal (sárga „rendőrség” feliratú szalaggal) történő körbezárására.

A r. alezredes a második helyszínre vonulása alkalmával szóban meghallgatta a panaszos elhunyt férjének édesapját, aki elmondta, hogy reggel, amikor a sérült kislány ágyneműjét levették az ágyról, abból egy fémes tárgy esett ki, amit kicsomagolt egy zsebkendőből és átadta. Az átadott tárgy egy ólommag volt, ami származhatott sörétes fegyverből is, ezért a r. alezredes utasította a Nyomozó Alosztály vezetőjét, hogy a tárgyat és a kislány ruházatát biztosítsa a PMRFK helyszínre érkezéséig, amely 9 óra körüli időben meg is történt.

11 óra 10 perc körül az az orvos, akitől a r. alezredes soron kívüli boncolást kért, telefonon értesítette, hogy a boncorvos lövésre utaló elváltozásokat észlelt, ezért a hatósági boncolást felfüggesztette. Az igazságügyi boncolást ezt követően 13 órakor három orvos kezdte meg.

Jelentésében a Bűnügyi Osztály vezetője leírta, hogy a helyszíni és a halottszemle során az elhunytak ruházata is rögzítésre került, és a szemle befejezését követően a holttestekkel együtt a halottasházban helyezték el, biztosítva azokat is a boncolást végző orvos részére. A r. alezredes jelentésében szerepel továbbá az a nyilatkozat is, miszerint lőtt sérülés miatt ezidáig nem kellett intézkednie.

6) Az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. törzsszászlós jelentése a fentiekhez képest az alábbi releváns többletinformációkat tartalmazza.

Az ügyeletes vezető 2 óra 15 perckor értesítette a tüzestetről, amelyet követően a 2. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. főhadnaggyal és a r. törzsszászlós bűnügyi technikussal 3 órakor érkeztek a helyszínre, ahol akkor már jelen volt a két D. községi járőr, a D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetője; továbbá a tűzvizsgáló és az ügyeletes orvos.

Az ügyeletes orvos elmondta, hogy két halott személy van, azt követően pedig az ún. forrónyomós csoport (az 1. sz. és a 2. sz. készenléti szolgálatot ellátó rendőr és a bűnügyi technikus) és a Bűnügyi Osztály vezetője az ügyeletes orvossal bementek az abba a házba, amelynek szobájában az ágyon holtan feküdt a panaszos férje, majd pedig a másik házba, amelynek szobájában az ágyon a panaszos kislány feküdt holtan. Ez a jelentés szintén azt tartalmazza, hogy az ügyeletes orvos az elsődleges vizsgálat során mindkét halott tekintetében kizárta az idegenkezűséget, azonban a halál okát egyik esetben sem tudta meghatározni; a holttesteken levő sérüléseket a tüzessel hozta összefüggésbe.

A forrónyomos csoport mindkét halotton elvégezte a halottszemlét, majd pedig azokat a halottasházba szállították.

A halottszemlét követően az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. törzszászlós a 2. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. főhadnaggyal együtt szóban meghallgatta a panaszos apósát: Annak elmondása szerint a panaszos sikoltozására ébredt fel, kirohant a lakásból és látta, hogy a ház ég. Odarohantak, ott a teraszon állt a panaszos és azt kiabálta, hogy fia benn van a házban. A férfi később azt látta, hogy a panaszos férje a ház bejáratától kb. 10 méterre a földön fekszik. Odarohant, átvitték a lakásukba és ágyba fektették. A panaszos férje ekkor még élt, a mentősök kikerzését követően halt meg. Az adatszolgáltatásban közreműködő férfi arról – a jelentés szerint – nem tudott nyilatkozni, hogy a fiúgyermek sértettet ki vitte ki a lakásból.

Az egyik szomszédot is meghallgatta az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátó rendőr, aki elmondta, hogy három kisebb pukkanást hallott, kinézett az udvarra, amikor is a szomszédból a panaszos apósáék átrohantak a panaszos lányával és kisebbik fiával, illetve a panaszos is megjelent – kezében a nagyobbik fiúgyermekkel.

Az adatgyűjtést követően az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. törzszászlós a bűnügyi technikussal a házban helyszíni szemlét hajtott végre. A jelentés szerint „a kiégett házban és környezetében végzett vizsgálódás során nem került megállapításra, hogy az elhunytak sérüléseit mi okozta, azok mi módon keletkeztek”. A jelen levő tűzoltó százados elmondta, hogy a tűzfészek feltehetően a tetőszerkezetben alakult ki.

A forrónyomos csoport reggel 6 órakor fejezte be a szemlét és tagjai bevonultak a szolgálati helyükre.

A r. törzszászlós továbbá nyilatkozott arról, hogy 13 éve lát el hivatásos szolgálatot a rendőrség állományában, azonban lött sérülést még nem látott.

7) A 2. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. főhadnagy jelentése az 1. sz. készenléti szolgálatot ellátó r. törzsrőmester jelentésében foglaltakkal nagyjából megegyezik. A r. főhadnagy is jelen volt a holttestek elsődleges vizsgálata során, amikor is az ügyeletes orvos a halál beálltának okát – a jelentés szerint – meghatározni nem tudta. A holttesten levő sérüléseket felületi sérülésnek minősítette, egyben a helyszínen az elsődleges vizsgálatok során kizárta az idegenkezűséget a sérülések vonatkozásában. A halott gyermek fején található sérülés az orvos véleménye szerint a tüzeset során keletkezhetett.

A jelentés szerint a tűzvizsgáló az általa elvégzett elsődleges felmérések után elmondta, hogy a tűz keletkezése kapcsán nem talált idegenkezűsége utaló jelet. Elmondása szerint az elektromos vezetékeket szakszerűtlenül kötötték be a házban, azok nem a falban, hanem a tetőtérben futottak.

A r. főhadnagy – a Bűnügyi Osztály vezetőjének engedélyével – 4 óra 30 perckor távozott a helyszínről.

A r. főhadnagy továbbá – a r. törzsszászlóshoz hasonlóan – úgy nyilatkozott, hogy 6 éve dolgozik bűnügyi területen, amely idő alatt azonban nem volt alkalma lőtt sérülést látni.

8) Az ORFK a Testület rendelkezésére bocsátotta a szemle jegyzőkönyvének az ügyeletes orvos véleményét tartalmazó részét. Eszerint „lakásban kialakult tűz és robbanás kialakulása miatt bekövetkezett halál” szerepel a véleményi résznél.

9) Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat Vezetője a Testület rendelkezésére bocsátotta a 2009. február 23-ai és 24-ei rádióforgalmazás anyagát.

A rádióforgalmazás hanganyagának első három felvételéből megállapítható, hogy 2009. február 23-án 0 óra 50 perckor érkezett hívás a D.-i Rendőrkapitányság ügyeletére a D.-i Tűzoltóságtól, majd 1 óra 1 perckor a C. városi mentősök, 1 óra 7 perckor pedig a BRFK Főügyelete kereste meg a Rendőrkapitányságot. A beszélgetések rövid lényege a T. községi lakástűz, illetve „házrobbanás”, valamint az ott kialakult helyzet volt.

A BRFK Főügyeletével történt beszélgetésből továbbá megállapítható, hogy a D.-i Rendőrkapitányság ügyelete akkorra már intézkedett a helyi körzeti megbízott és két járőr helyszínre küldése iránt.

A következő felvételen az hallható, hogy 1 óra 20 perckor T. község körzeti megbízottja hívta a D.-i Rendőrkapitányság ügyeletét. A rövid beszélgetésből megállapítható, hogy a helyi körzeti megbízott és a járőrök abban az időpontban már a helyszínen tartózkodtak és megpróbáltak érdemi információkat beszerezni a bekövetkezett eseményről. Sikerült megállapítaniuk, hogy két sérült volt, akiket a mentőben próbálták ellátni. A beszélgetés közben kapta meg a hírt a körzeti megbízott az egyik járőrtől, hogy a két sérült a mentőben elhalálozott. Az ügyeletes tiszt azon kérdésére, miszerint „Mondtak valamit a tűzzel kapcsolatban?”, a körzeti megbízott azt válaszolta: „Hallottak három pukkanást, vagy valami lövésszerűséget a szomszédok, aztán már égett is a ház”.

Ebből a felvételen megállapítható továbbá, hogy a helyszínen a lakástűz, illetve a sérülések folytán igen nagy káosz, zűrzavar keletkezett. Az ügyeletes tiszt a körzeti megbízott jelzése alapján próbált további erőket a helyszínre indítani, intézkedett a szemlebizottság helyszínre küldése iránt, illetve az alábbi utasítást mondta: „Addig nagyjából biztosítsátok a helyszínt, amennyire lehet.”

Az ötödik, a hatodik és a hetedik hangfelvétel tanúsága szerint 1 óra 24 perckor a D.-i Rendőrkapitányság ügyeletesen jelentést tett a megyei ügyelet felé, 1 óra 29 perckor a d.-i ügyelet felhívta a körzeti megbízottat. Az ügyelet próbálta pontosítani a történeti tényállást és a sérültek számát, illetve tisztázni a tűz keletkezésének körülményeit, azonban a helyi körzeti megbízott a tűzoltóktól semmilyen érdemi információt nem tudott beszerezni, a tűz oltása akkor még folyamatban volt. Az ügyeletes tiszt rögzítette, hogy a tűz oka egyelőre ismeretlen. Az ügyeletes továbbá utasította a

körzeti megbízottat, hogy a halottak a halottszemléig maradjanak ott, ahol megtalálták őket.

A nyolcadik felvételen hallható, hogy 1 óra 44 perckor a D.-i Rendőrkapitányság ügyelete értesítette a Bűnügyi Osztály vezetőjét, röviden tájékoztatta az eseményekről és a beszerzett adatokról. Az osztályvezető intézkedett a szemlebizottság helyszínre küldése iránt.

A következő érdemi beszélgetés a bűnügyi technikus és a D.-i Rendőrkapitányság ügyeletes tisztje között zajlott, melyben a bűnügyi technikus kérte az ügyelet intézkedését arra vonatkozóan, hogy az ügyeletes orvos – aki akkora már vélhetően a helyszínen tartózkodott – vizsgálja meg a holttesteket: található-e rajtuk olyan sérülés, amely nem a tűzzel kapcsolatban keletkezhetett.

A tizedik felvételen hallható, hogy 1 óra 54 perckor az ügyeletes tiszt utasította a körzeti megbízottat, vizsgálta meg a holttesteket az ügyeletes orvossal és tájékozódjon arról, hogy a sérülteken milyen sérülések vannak. A helyszínen intézkedő körzeti megbízott, illetve az ügyeletes tiszt először a lakástűz, illetve a házrobbanás körülményeit próbálta tisztázni, amiről a helyszínen ténykedő tűzoltóktól nem kaptak érdemi információt.

A beszélgetésekből kiderül, hogy a bűnügyi technikus felkérésére próbálták először tisztázni a keletkezett sérüléseket. Azon kívül, hogy mentősök megállapították a halál beálltát, a sérülésekre vonatkozóan érdemi információt a mentősök nem közöltek.

Ezt követően az ügyelet arról kapott tájékoztatást, hogy az elhunytakon robbanástól származó szilánkok és apró repeszek miatt keletkezett sérülések vannak, azok belementek a gyermek fejébe is. Felmerült, hogy a gázpalack robbant fel, azonban e feltételezést később sikerült kizárni. Ezt a helyszínt biztosító r. főtörzsőrmester járőr közölte a körzeti megbízottal.

A következő érdemi beszélgetés 4 óra 1 perctől a Bűnügyi Osztály vezetője és a D.-i Rendőrkapitányság ügyeletes tisztje között történt, amelynek tartalmából megállapítható, hogy a helyszínen már ott volt a tűzszakértő – akivel együtt az osztályvezető r. alezredes átvizsgálta a helyszínt –, valamint megvizsgálták a holttesteket is. A tűzszakértő elsődleges véleménye szerint – melyről az ügyeletes tisztet értesítették – a tűz elektromos zárlat miatt következett be. Mivel nem szabályszerűen vezették be a házba a vezetékeket, valószínűleg a fafödém szerkezet begyulladt, leszakadt. Erre utaló külsérelmi nyomok voltak a testeken; a kisfiút is az találhatta fejbe, ami leszakadt.

Az utolsó, a Testület rendelkezésére álló telefonbeszélgetés a D.-i Rendőrkapitányság és a PMRFK ügyeletes tisztje között történt, amikor a D. községi ügyeletes tájékoztatta a megyei ügyeletet, hogy lefolyt a szemle, továbbá az előző beszélgetés tartalmát (a tűz keletkezésének okát és a halál okát) ismételte meg. A megyei ügyelet utasítást

adott, hogy azok a rendőrök, akik végeztek a helyszínen, menjenek be a rendőrkapitányságra írásbeli jelentést tenni.

11) Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője az állásfoglalás II. 1)-10) pontjaiban szereplő információkon kívül az alábbiakat közölte a Testülettel.

A rendőrség szerint a Testület rendelkezésére bocsátott rádióforgalmazás anyagából megállapítható, hogy a halottszemlét végző ügyeletes orvos nem ismerte fel a lövési sérüléseket. A tűzvizsgálóval közösen arra a véleményre jutottak, hogy a két halotton levő sérüléseket a leszakadt mennyezet kiálló szögei, valamint több elektromos berendezés felrobbanásából származó repeszek okozták.

A rendőrség álláspontja szerint a helyszínen tartózkodó járőrök és a körzeti megbízott a lehetőségeikhez képest a kialakult helyzetben megpróbálták legjobb képességük és tudásuk szerint a helyszínt biztosítani, illetve segíteni a mentősök és a tűzoltók munkáját.

A D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetője – mint ügyeletes bűnügyi vezető – irányította, koordinálta a helyszíni tevékenységet. A helyszíni körülményeket ismerve, ezen feladatának eleget tett, miután hajnali 2 óra körüli időben kiérkezett a helyszínre és megszervezte a helyszínbiztosítást azzal az öt fővel, aki a rendelkezésére állt. Intézkedett a szemlebizottság helyszínre irányításáról, illetve megpróbált az ügyeletes orvostól, valamint a tűzvizsgálótól információt, adatot nyerni a bekövetkezett eseményekről.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat a helyszín biztosításával kapcsolatos kérdésekre azt a felvilágosítást adta, hogy 1 óra 5 perc körül kezdték meg – elsődlegesen három fővel – a helyszín biztosítását, amely 6 óráig tartott, akkor fejeződött be a Ket. szabályai szerint lefolytatott helyszíni szemle. A terület lezárására és ismételt biztosítására 8 óra 25 perckor került sor, mivel bejelentés érkezett, hogy a helyszín közelében lőszer hüvelyeket találtak, és ez a körülmény vetette fel először a bűncselekmény gyanúját.

12) Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője – az országos rendőrfőkapitány utasítására – megküldte a 2009. február 22-én és 23-án történt bűncselekménnyel összefüggésben egyes rendőrökkel szemben lefolytatott fegyelmi eljárásokat lezáró határozatok anonimizált másolatát, amelyekben jelen panaszügy szempontjából az alábbi releváns információk találhatóak.

A határozatok is tartalmazzák azt – hasonlóan a korábban ismertetett rendőrségi dokumentumokhoz –, hogy a helyszínen levő ügyeletes orvos a bűncselekmény sértettjei vonatkozásában a halál beálltát állapította meg, a halál okát nem tudta meghatározni, de az idegenkezűséget kizárta, és a keletkezett sérüléseket a tüzesettel hozta összefüggésbe. A helyszínen levő tűzvizsgáló az eset kapcsán pedig úgy nyilatkozott, hogy a tűz oka valószínűleg az elektromos hálózat szabálytalan bekötése volt. A 2009. február 23-án 3 órakor a helyszínre érkező szemlebizottság – a D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya vezetőjének utasítása alapján – 3 óra 10 perckor

a Ket. alapján kezdte meg a helyszíni szemlét, illetve a halottszemléket, és azt 6 órakor fejezték be. Ezt követően a bizottság és a készenléti csoport a helyszínt elhagyta, ott semmilyen rendőri erő reggel 8 óráig nem maradt.

8 óra 10 perc körül újabb bejelentés érkezett a D.-i Rendőrkapitányságra, amely szerint az ingatlan közelében töltényhüvelyeket találtak, majd 8 óra 45 perc körül a Bűnügyi Osztály vezetője ismét a helyszínre érkezett és csak ekkor intézkedett a szemle kiterjesztéséről és a helyszín környékének lezárásáról.

A fegyelmi eljárásokat lezáró határozatok szerint „az a tény, hogy a helyszíni szemle kiterjesztése és a nyomok rögzítése az elsődleges intézkedéseket követő későbbi időpontban történt meg, valamint a helyszín és környéke nem állt folyamatosan rendőri felügyelet alatt, jelentős mértékben csökkentette a nyomozás eredményességét.”

A fegyelmi eljárás során az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Bűnügyi Osztály vizsgálata megállapította, hogy „a helyszíni szemlét és az adatgyűjtést végrehajtó készenléti szolgálat tagjai szolgálatuk teljesítése során szakszerűtlenül jártak el. Ennek a szakszerűtlenségnek, illetőleg kriminalisztikai ismeretek súlyos hiányosságának tulajdonították, hogy nem ismerték fel a halottakon a sörétes lövedékek által okozott sérüléseket.” A vizsgálat szerint szintén a hanyagság és a szakismeretek hiánya okozta azt, hogy a szemle során bűncselekmény gyanúját keltő nyomot, illetve körülményt észleltek és jegyzőkönyveztek, mégsem merült fel a rendőrökben, hogy az ügyeletes orvos önmagának is ellentmondó nyilatkozatát megkérdőjelezzék és kezdeményezzék – a helyszínen levő Bűnügyi Osztály vezetője felé – a Be. szerinti szemle megtartását.

A vizsgálat szerint a konkrét és behatárolható helyszíneket, ahol a közvetlen sérüléseket a sértettek elszenvedték, már csak nagyvonalakban szemlézték a rendőrök, ezért történhetett meg, hogy akkor a helyszín közelében levő lövésnyomokat és a lőszerhüvelyeket nem fedezték fel.

A fegyelmi eljárást lezáró egyik határozat utal továbbá a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárás szabályzata kiadásáról szóló 1/2006. (I. 11.) ORFK utasítás 51., 52., 55. és 60. pontjára. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint: „A szemlebizottság munkáját a bizottság vezetője irányítja, aki felelős a szemle törvényességéért és szakszerű lefolytatásáért.” „A szemlebizottság köteles a szemlét olyan részletességgel lefolytatni és rögzíteni, hogy az – ha a későbbi eljárás során bűncselekmény gyanúja merül fel – a keletkezett dokumentációkkal feleljen meg a büntetőeljárás szerinti helyszíni szemle alaki és tartalmi követelményeinek.” „A szemle során fel kell kutatni és rögzíteni kell a holttesten és környezetében található mindazon tárgyakat, nyomokat, anyagmaradványokat és elváltozásokat, amelyek a halál okának és bekövetkezése körülményeinek bizonyítására alkalmasak.” „A szemle lefolytatásába – amennyiben szakkérdés eldöntése szükségessé teszi – szakértőt, speciális szakismerettel rendelkező személyt kell bevonni (pl. elektromos, gáz, fegyver, gépjármű, kéményseprő stb.).”

A határozatok szerint a szemlebizottság vezetője nem kellő körültekintéssel, nem a szakma szabályainak megfelelően járt el a helyszíni szemle lefolytatásakor; a Bűnügyi Osztály vezetője pedig abban hibázott, hogy a tüzeset helyszínén az elsődleges – eleinte nem egyértelmű – orvosi véleményt a halottszemle megállapításainak ismerete hiányában fenntartás nélkül elfogadta, ami miatt tévesen következtetett a szemle lefolytatásának módjára.

A fegyelmi eljárásban a fentiek miatt megállapítást nyert, hogy a Bűnügyi Osztály vezetője és a szemlebizottság vezetője a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt előírást („A rendőr szolgálati feladatait a jogszabályokban, illetve a jogszabályok alapján az állami irányítás egyéb jogi eszközeiben, a szervezeti és működési szabályzatban, illetve az ügyrendben, a munkaköri leírásban és az előjárói rendelkezésekben meghatározottak szerint látja el.”) megszegték; továbbá a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 68. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerinti „szakszerűtlen, hanyag munkavégzés” fegyelemsértést elkövették, amely miatt a rendőröket fenyítésben részesítették.

III.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

1) A Testületnek először azt kellett vizsgálnia, hogy hatáskörét megalapozó rendőrségi intézkedések történtek-e a konkrét ügyben.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat.

Jelen panaszügy kapcsán ezért a Testület megállapítja, hogy a bűncselekmény elkövetése miatt indult büntetőeljárásban történt, illetve történő eljárási cselekmények vizsgálatára a Testületnek nincs hatásköre.

A Testület a büntetőeljárási kérdésekkel összefüggésben megjegyzi, hogy a büntetőügyben jelenleg is nyomozás folyik. A Be. 71/B. §-ának (1) bekezdése alapján a Testületnek nincs lehetősége a folyamatban levő nyomozás során a büntetőügy irataiba betekinteni, mivel a bűnügyi hatóságok csak bíróság, ügyészség, közjegyző, bírósági végrehajtó, pártfogó felügyelő, jogi segítő, nyomozó hatóság vagy közigazgatási hatóság megkeresésére – törvényben meghatározott feladataik ellátásához szükséges mértékben és időtartamban – küldik meg a büntetőügy iratait,

illetve engedélyeznek azokba betekintést. Figyelemmel arra, hogy a Testület nem hatóság, ezért részére a büntetőeljárás keretei között törvényi felhatalmazás hiányában a nyomozati iratokba való betekintésre, vagy abból másolat kiadására a büntetőeljárás során nincs volt lehetőség.

Az előzőek alapján a panaszban foglalt azon sérelmesnek tartott rendőri intézkedés tekintetében, hogy a helyszínen talált, bűncselekményre utaló bizonyítékokról a rendőrök nem voltak hajlandók tudomást venni, és azokat számba venni, a Testület – a rendőrség részéről törvényi előírás alapján jogszerűen ki nem adható rendőrségi dokumentumok hiányában – nem foglalhatott állást.

2) A Testületnek másodsorban vizsgálnia kellett azt is, hogy a panaszt az arra jogosult nyújtotta-e be.

Az Rtv. 92. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján az, aki úgy érzi, hogy alapvető jogát sértette a rendőri intézkedés, illetve akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, fordulhat személyesen panasszal a Testülethez. A 92. §-ának (3) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi azt is, hogy a panaszt meghatalmazott vagy jogi képviselő útján terjesszék elő. Az Rtv. felsorolja, hogy ki járhat el jogi képviselőként: jogvédelemmel foglalkozó társadalmi szervezet vagy alapítvány, kisebbségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója.

Jelen ügyben a panaszos először *[a képviselőjének]* adott meghatalmazást 2009. március 1-jén, hogy a panasz elbírálásával kapcsolatos eljárásban helyette és nevében járjon el. Ezt követően, 2009. március 27-én *[a képviselő]* meghatalmazást adott a ... *Alapítványnak*, hogy a Testület előtti panaszeljáráásban a panaszost képviselje, *[a képviselő]* képviseleti jogának érintetlenül hagyása mellett.

A Testület megállapítása szerint az előtte folyó eljárásban megengedett az, hogy a panaszos képviseletét elsődlegesen ellátó személy (meghatalmazott) meghatalmazást adjon egy alapítvány számára, a képviselet vele történő párhuzamos ellátására. A panaszos a meghatalmazásban nem zárta ki ezt a lehetőséget, illetve nem tiltakozott az ellen.

IV.

Az előzőekben foglaltak alapján a Testület érdemi vizsgálatot az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerinti előírás (a rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége), a 43. §-ában szabályozott helyszínbiztosítási intézkedés, valamint a Szolgálati Szabályzat 22. §-ában szabályozott terület lezárás vonatkozásában folytatott. A vizsgálat eredményeként megállapította, hogy a panaszolt rendőri intézkedések sértették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) Az Rtv. 13. §-a (1) bekezdésének első mondata kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot [...] sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Az Rtv. 14. §-a szerint pedig a rendőr közreműködik a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet elhárításában. Ha a veszélyhelyzet elhárítása más szerv feladatkörébe tartozik, de beavatkozására csak késedelmesen van lehetőség, a rendőr haladéktalanul gondoskodik a veszély elhárításáért felelős hatóság vagy más szerv értesítéséről. Ez a rendvédelmi funkció jelenik meg az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésének első mondatában (a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak) és 24. §-ának (1) bekezdésében is (a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni).

Az intézkedési kötelezettséget a Szolgálati Szabályzat 3. §-a részletezi. Annak (1) és (2) bekezdése értelmében bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. A rendőr intézkedik olyan, a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet elhárítására is, amely nem kizárólag a rendőrség hatáskörébe tartozik, így különösen természeti vagy ipari katasztrófa színhelyén, súlyos fertőző betegség, fertőző állatbetegség észlelése, vagy elhagyott robbanó-, sugárzó vagy mérgező anyag, vagy pirotechnikai termék találása esetén. Ennek során értesíti az illetékes szervezeteket, lezárja a területet, megteszi a mentés elősegítése, a személy- és vagyonbiztonság érdekében szükséges halaszthatatlan intézkedéseket.

Jelen ügyben az elsődleges adatok alapján a közbiztonságot, illetve a polgárok személyét és javait sértő, illetve fenyegető veszélyhelyzet, a később felmerülő körülmények miatt pedig a bűncselekmény észlelése miatt fennállt a rendőrség intézkedési és veszélyelhárítási kötelezettsége.

A Testület rendelkezésére álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy a rendőrség az intézkedési, illetve a veszélyhelyzet elhárításában való közreműködési kötelezettségének eleget tett.

A D.-i Rendőrkapitányság ügyeleti eseménynaplója, illetve a rádióforgalmazás anyaga szerint a tüzesetet bejelentését követő percben az ügyeletvezető utasítást adott a körzeti megbízottnak, jelenjen meg a helyszínen való, aki 13 perccel később két járőrrel megérkezett. A D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetője, aki a helyszíni tevékenységet irányította, koordinálta, a lehetőségekhez képest szintén gyorsan kiérkezett a helyszínre. Miután pedig az ún. „forrónyomos csoport” tagjait értesítették – mivel utazniuk kellett a helyszínre –, ők is megjelentek a helyszínen.

A tűz keletkezése miatti veszélyhelyzet (és az annak folytán keletkező emberi élet és testi épség veszélybe kerülése) elhárításában a helyszínbiztosításával és a terület lezárásával megfelelően közreműködött a rendőrség. A tűzoltóságot és a mentőt nem

kellett értesíteni, mivel a tüzesetről elsőként a tűzoltóság szerzett tudomást, amely értesítette a mentőszolgálatot is.

2) A Testületnek vizsgálnia kellett, hogy a rendőrség eleget tett-e a helyszín biztosítására vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

A helyszínbiztosítás fogalmát a Szolgálati Szabályzat 22. §-ának (1) bekezdése határozza meg: az a rendőri tevékenység, amelyet a rendőr bűncselekmény vagy egyéb esemény (pl. baleset) helyszínén, a helyszíni szemle előtt, annak során, szükség esetén azt követően a helyszín őrzésére, lezárására, a nyomok biztosítására fogatosít.

A nyomozás eredményessége, az esetleges jogkövetkezmények érvényesítése szempontjából fontos érdek fűződik a bűncselekmény (szabálysértés) helyszínének biztosításához. A későbbi eljárást megalapozó tények és körülmények megállapítása szempontjából nélkülözhetetlen a helyszín változatlan állapotban való megőrzése. Ezen érdek érvényesülése szempontjából az Rtv. 43. §-a lehetőséget biztosít a rendőrnek arra, hogy feladata ellátása során valamely bűncselekmény, szabálysértés, baleset, egyéb esemény helyszínének megváltoztatását megtiltsa, illetőleg megakadályozza.

A Szolgálati Szabályzat idézett 22. §-ának (2) bekezdése részletes szabályokat tartalmaz arra nézve, hogy milyen kötelezettségei vannak a helyszínt biztosító rendőrnek:

- azon személyek elsősegélyben részesít(tet)ése, akik az esemény során megsérültek vagy megbetegedtek, illetve más ok miatt segítségre szorulnak,
- a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért elkövető elfogása, az eseményben érintettek, az eseményt észlelők feltartóztatása,
- tanúk visszatartása, és az illetéktelen személyek helyszínről eltávolítása,
- a helyszín körülhatárolása, eredeti állapotában megőrzése,
- a közrendet zavaró cselekmények, forgalmi torlódások megszüntetése,
- az esemény azonnali jelentése a közvetlen parancsnoknak,
- annak feljegyezése, hogy a sérültet milyen rendszámú mentő gépkocsival, hova szállították el,
- nyomon üldözés lehetősége esetén az üldözés késedelem nélküli teljesítése,
- jelentéstétel a helyszínre megérkező szemlebizottság vezetőjének.

Az ügyben eljáró rendőri szervnek pedig kötelezettsége a Szolgálati Szabályzat 22. §-ának (4) bekezdése szerint, hogy olyan esetben, amikor a bűncselekmény vagy a baleset helyszínén valaki életét veszítette, vagy súlyos és életveszélyes sérüléssel kell kórházba szállítani, a személy közvetlen hozzátartozóját haladéktalanul, de megfelelő körültekintéssel és tapintattal értesítse. (Gyermekekori sérült esetén a rendőrség – közvetlen hozzátartozó hiányában – a gondozó, annak sikertelensége esetén az illetékes gyermekvédelmi hatóság értesítését is megkísérli.)

A Szolgálati Szabályzat 22. §-ának (3) bekezdése az alakszerűsége vonatkozó garanciális rendelkezést tartalmaz. Eszerint a rendőr a helyszínről való bevonulása

után írásbeli jelentést kell, hogy készítsen, amelynek tartalmaznia kell azt, hogy kinek a felhívására (utasítására), mikor érkezett a helyszínre; kiket talált a helyszínen; milyen volt a helyszín állapota; milyen intézkedéseket tett; változásokat eszközöltek-e a helyszínen, ha igen, kik és miért, továbbá milyen nyomokat rögzített.

A Testület megállapítása szerint jelen ügyben a rendőrség a helyszín biztosítására vonatkozó kötelezettségének csak részben tett eleget. Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának tájékoztatása és a rendőrségi dokumentumok alapján megállapítható, hogy a rendőrség részéről a körzeti megbízott és a két járőr – miután a helyszínen tájékoztak a kialakult helyzetről – kitérkezésüket követően 10-15 perccel tájékoztatták az ügyeletvezetőt, aki elmondta, hogy technikust küld a helyszínre, és addig „a körülményekhez képest” biztosítsák a helyszínt. A helyszínt a rendőrség ekkor – a tűzoltóság és az ügyeletes orvos megállapításai alapján – csak tüzeset helyszíneként kezelte.

A helyszínen tartózkodó előbb három (, majd 3 órától a többi) rendőr a helyszín biztosítása során az eseményt észlelőket feltartóztatta, illetve meghallgatta. A rendőrök a helyszínt olyan mértékben határolták körül, hogy a tűzoltóautók, a mentőautók és az orvos közlekedése biztosítva legyen, ugyanakkor idegen személy ne léphessen be a területre. Az eseményt – a gyakorlatnak megfelelően – a körzeti megbízott jelentette a városi ügyeletnek, az ügyeletes pedig a Bűnügyi Osztály vezetőjének. A városi ügyelet továbbá értesítette a megyei ügyeletet is. (A BRFK már 1 óra 7 perckor tudott a tüzesetről.) Amikor a Bűnügyi Osztály vezetője, mint a szemle későbbi irányítója megérkezett a helyszínre, a körzeti megbízott az előírásnak megfelelően jelentést tett részére.

A helyszínen levő rendőrök, miután – a Bűnügyi Osztály vezetőjének engedélyével – eltávoztak 5 óra 30 perckor, illetve 6 órakor a helyszínről, bementek a rendőrségre írásbeli jelentéstételre.

A rendőrök a fentiek alapján a Szolgálati Szabályzat 22. §-ának (2) bekezdés b), c), f) és i) pontjaiban foglalt kötelezettségeiknek eleget tettek, illetve a 22. § (3) bekezdésében foglalt alakszerűségekre vonatkozó, garanciális rendelkezésnek megfelelően jártak el, mulasztás őket ebben a tekintetben nem terheli.

A Testület ugyanakkor megállapította, hogy a Szolgálati Szabályzat 22. §-a (2) bekezdésének d) pontjában írt részfeladatnak (a helyszín körülhatárolása és eredeti állapotban megőrzése) a helyszínt biztosító rendőrök nem a megfelelő gondossággal eljárva tettek eleget 1 óra 5 perctől 6 óráig.

Az állásfoglalás II. 5)-7) pontjaiban szereplő rendőri jelentések egybevágnak az állásfoglalás II. 12) pontjában ismertetett ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Bűnügyi Osztálya ismertetett vizsgálati anyagával: a D.-i Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetője és a készenléti szolgálat („forrónyomos csoport”) tagjai eddigi szolgálatuk ellátása során nem találkoztak lött

sérüléssel, így az ügyeletes orvos véleményére és a tűzvizsgáló által elmondottakra hagyatkoztak.

A Testület rendelkezésére bocsátott dokumentumokból egyértelműen nem állapítható meg, ugyanakkor a fegyelmi eljárásokat lezáró határozatokból kiderül, hogy a Ket. szerinti szemle során a rendőrök bűncselekmény gyanúját keltő nyomot, illetve körülményt észleltek és jegyzőkönyveztek, mégsem vonták kétségbe az ügyeletes orvosnak a halál okára vonatkozóan tett nyilatkozatait és nem kezdeményezték a Be. szerinti szemle megtartását. Ezen szakszerűtlen rendőri magatartás, illetve bizonyos kriminalisztikai (ballisztikai) ismeretek hiánya miatt a kérdéses területet nem bűncselekmény helyszínékként kezelték és határolták körül (ezért történhetett meg, hogy a lövésnyomokat és a lőszerhüvelyeket akkor nem fedezték fel). A helyes és elvárható magatartás a szemlebizottság tagjai és vezetője részéről az lett volna, amit az állásfoglalás II. 12) pontjában ismertetett 1/2006. (I. 11.) ORFK utasítás részletszabályai tartalmaznak.

3) A Testület vizsgálata tárgyává tette a terület lezárásának kérdését is, amelynek tekintetében az alábbi megállapításokat tette.

A Szolgálati Szabályzat 27. §-ának (1) és (3) bekezdése szerint terület lezárására kell intézkedni természeti vagy ipari katasztrófa, illetve annak veszélye, bűncselekmény, közlekedési és egyéb baleset, súlyos fertőző betegség, talált sugárzó anyag, robbanóanyag, robbantással történő fenyegetés, terrortámadás veszélye vagy terrorcselekmény esetén, továbbá az Rtv. 1. §-a (2) bekezdésének j) és n) pontjában meghatározott esetben. A rendőrnek ilyen esetben meg kell akadályoznia a lezárt területre illetéktelenek belépését, és az illetéktelenül ott-tartózkodókat távozásra szólítja fel.

Jelen esetben a rendőrség elsődleges információi alapján a baleset (tűz), a későbbiekben szerzett információi alapján pedig a bűncselekmény elkövetése tette indokolttá a területlezárást.

A Testület a rendőrségi dokumentumok és a fegyelmi eljárást lezáró döntések egybevetésével megállapította, hogy volt egy olyan időintervallum, amikor egyáltalán nem gondoskodott a rendőrség a helyszín biztosításáról és a terület lezárásáról.

2009. február 23-án reggel 6 órától – amikor a készenléti csoport és a szemlebizottság elvonult a helyszínről – 8 óra 45 percig rendőri erő nem maradt a helyszínen. Akkor a Bűnügyi Osztály vezetője ismét a helyszínre ért és már a helyszín környékét is lezárták, valamint a helyszíni szemlét a Be. szabályai szerint kezdték el.

A Testület meglátása szerint – ami egybevág a fegyelmi döntést hozók vonatkozó megállapításával – feltételezhető, hogy a folyamatos rendőri felügyelet hiánya a büntetőeljárás eredményességét hátráltatta.

A Testület – elfogadva a fegyelmi eljárást lezáró határozatokban foglaltakat – arra a megállapításra jutott, hogy voltak olyan rendőrök, akik nem megfelelő alapossággal, körültekintéssel, nem „a szakma szabályainak megfelelően” jártak el az ügyben a helyszín biztosítása és a terület lezárása során.

A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének általános kötelezettségét az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat egyaránt tartalmazza. Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A Szolgálati Szabályzat 2. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr szolgálati feladatait a jogszabályokban, illetve a jogszabályok alapján az állami irányítás egyéb jogi eszközeiben, a szervezeti és működési szabályzatban, illetve az ügyrendben, a munkaköri leírásban és az előjárói rendelkezésekben meghatározottak szerint látja el.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) III. fejezete felsorolja, hogy melyek az állami irányítás egyéb jogi eszközei. A Jat. 49. §-ának (1) bekezdése szerint a miniszter és az országos hatáskörű szerv vezetője jogszabályban meghatározott irányítási jogkörében a közvetlen irányítása alá tartozó szervek tevékenységét szabályozó utasítást adhat ki. Az ORFK a rendőrség központi országos hatáskörű szerve, ezért az országos rendőrfőkapitány által kiadott utasítás az állami irányítás egyéb jogi eszközének minősül.

A rendőröknek ezért szolgálati feladataikat minden esetben úgy kell ellátniuk, hogy azok – a többi jogi norma mellett – az ORFK utasításokban írt előírásoknak is megfeleljenek.

Jelen panaszügyben a rendőrök nem tettek eleget a fentebb többször hivatkozott, a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárás szabályzata kiadásáról szóló 1/2006. (I. 11.) ORFK utasítás egyes rendelkezéseinek.

A szakszerűtlen munkavégzés miatt a Testület megállapította, hogy a rendőrök megszegték az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt kötelezettségüket és azon keresztül a helyszín biztosítására és a terület lezárására vonatkozó jogszabályi előírásokat.

A Testület megállapítása szerint ez a rendőri mulasztás sértette a panaszosnak az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz való jogát.

A Testület egy korábbi állásfoglalására [182/2009. (VI. 17.) sz. állásfoglalás] támaszkodva megállapítja, hogy minden olyan esetben, amikor a panaszos sérelmére bűncselekményt követnek el, és a rendőrség nem tesz meg minden tőle telhetőt a büntetőeljárás megindítása és eredményes lefolytatása érdekében, sérül a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

Jelen panaszügyben a helyszín nem megfelelő biztosítása, illetve a bűncselekmény területének hosszabb időre történő le nem zárása a Testület szerint akadályát képezte az eredményes nyomozásnak, ezáltal megvalósult az alapjog sérelme.

V.

A Testület az állásfoglalás meghozatalakor messzemenőig figyelemmel volt arra a körülményre, hogy a rendőrség részéről rendelkezésre bocsátott bizonyítékok nem teljes körűek. A Testület nem nyerhetett betekintést büntetőeljárás iratokba, nem kapta meg a rádióforgalmazás azon anyagát, amelyet a bűncselekmény gyanúja miatt elrendelt rendőrségi intézkedések (pl. újbóli helyszínbiztosítás és területlezárás) során rögzítettek. A felsorolt dokumentumok nélkülözhetetlenek lettek volna a panaszügy még szélesebb körű vizsgálatához.

A Testület a rendelkezésre álló iratanyag gondos vizsgálata alapján ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

A Testület minden esetben az adott panaszügy konkrét körülményei alapján egyedileg értékeli azt, hogy a jogsérelem milyen súlyosságú. Jelen ügyben – figyelemmel arra, hogy kiemelt súlyú, élet elleni bűncselekmény történt, illetve, hogy a több emberen elkövetett emberölés büntetének felderítéséhez és az elkövetők mihamarabbi felelősségre vonásához komoly társadalmi érdek fűződik – a Testület megállapította, hogy a jogsérelem eléri azt mértéket, amely a súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Az utóbbi időben az ország egész területén elszaporodtak a hasonló elkövetési móddal megvalósult élet elleni bűncselekmények. A már megvalósult deliktumok elkövetőinek felderítése, továbbá a jövőbeni esetleges támadások esetén a gyors, szakszerű rendőrségi fellépés nélkülözhetetlen. Ennek érdekében a Testület felhívja a rendőrség figyelmét az alaposabb, mindenre kiterjedő helyszíni szemlék lefolytatásának szükségességére.

Budapest, 2009. november 11.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök,
testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület